

10/6/18

סבתא גיבורה שלנו

החיים שלך היו לא פשוטים. אבל למרות הנעורים הקשים, האובדן של המשפחה כנערה ושל סבא כאישה צעירה בשבילי כסבתא תמיד היית מלאה בשמחת חיים.

כילדה הביקורים היו מלאים בפינוקים, ממתקים, משחקי קופסא, והרבה צחוק.

זוכרת אותנו מסתובבות יד ביד בשבילי הקיבוץ, לעבודה במכבסה ואת מספרת לכולם בגאווה שיש לך היום "עזרה". בערב בבית הישן, מכינה כוס חלב חם, מכסה בשמיכת פיקה נעימה ושרגא נכנס לראות שהכל בסדר ולומר לילה טוב.

השנים חלפו הצטרפו גם נינים, וגם איתם ממשיכה לשחק, לצחוק ולעטוף באהבה.

על העבר הרחוק לא הרבית לדבר. אבל הכאב על סבא שהלך ממך, שאני לא זכיתי להכיר, ניכר ודובר כל השנים. ולמרות שתמיד אמרת בחצי חיוך שאת כבר מוכנה להצטרף אליו הגוף שלך נשאר של לוחמת.

לוחמת שיודעת לשרוד מלחמה, לידה באניית מעפילים בגיל צעיר כל כך ובסיטואציה בלתי אפשרית, מחנה מעצר ועוד תלאות. הגוף המשיך להלחם גם כשהחיים כבר לא היו חיים.

הפרידה ממך היתה ארוכה ומתמשכת ועכשיו היא מסתיימת.

סליחה על כך שלא יכולתי להיות שם יותר בתקופה האחרונה והקשה. אבל בליבנו היינו שם איתך

ונמשיך לזכור לאהוב ולהזכיר גם עם עזיבתך הפיזית.

נוחי בשלום, הלוואי ותפגשי שם למעלה את אוהבייך, באמת מגיעה לך שלוה אמיתית.

15/5
לסבא

10/6/18

סבתא

אני יושב מול המסך ומנסה לחשוב, הספד, מה כותבים בהספד, בחיים לא כתבתי כזה.... התפקיד שלי תמיד היה לכתוב ברכות בימי הולדת... זה מה שעשיתי ביום הולדת ה-80 וה-90 שלך כאשר כל השבט היה מתכנס לחגוג לך ואת היית מתמוגגת והעיניים שלך היה נוצצות מאושר.

והנה אני פה, מעל הקבר שלך, ומה אני אמור לספר? אני יודע על מה בטוח אני לא רוצה לספר, על השנתיים וחצי האחרונות שעברו עליך, שנתיים וחצי שבהן הלכת ודעתך מהסבתא שהכרתי, סבתא שהיתה יכולה לזרוק פתאום מאחורי הגב איזה קריצה או חיוך ממזרי לסבתא שלא יכולה לתקשר ומאבדת קשר עם הסביבה מפעם לפעם, היה קשה לי לראות זה ולכן ביקורי הלכו והתמעטו עד שנפסקו לחלוטין והסתפקתי בלשאל את ההורים בכל פעם מה שלומך ולקבל אותה תשובה "אותו דבר, זה מה יש".

החלטתי לספר על הסבתא שאני אוהב ורוצה לזכור, סבתא שעבור ילד בן שמונה וחצי שמגיע למקום חדש ולסביבת חיים חדשה היתה סוג של בית שני. אני זוכר את עצמי מסיים לאכול בחדר האוכל ומנצל את החצי שעה שיש לי עד שצריך לחזור לבית הילדים לגיחה אליך, לבית הקטן (מאוד קטן) שבו גרת, בדרך כלל הייתי תופס אותך כבר בשלאף שטונדה, ואת היית מתעוררת מחייכת אליי ואומרת לי ללכת עצמאית למזווה – מקום שהיה בעצם הבית של עמי ותמי בשבילי ובשביל שאר הנכדים.

כמה לילות שישי היינו אני ונועה באים לישון אצלך, עושים מסיבת ממתקים ולמחרת היית מכינה לנו ארוחת בוקר ולך היית מכינה את הצנימים שלך והביצה הקשה.

אני זוכר גם את השבתות שהיית מודיעה לנו שהמשפחה מגיעה לביקור בצוהריים, היינו מגיעים עוד לפני ומחכים בחלון לראות את הרגליים מופיעות במורד השביל, כמה שהבית היה קטן הוא תמיד הספיק איכשהו לכל האורחים שהגיעו.

עם השנים, כטבען של מערכות יחסים בין נכדים לסבתות, הביקורים התמעטו והתרכזו בעיקר למפגשים סביב שולחן השישי, בתחילה בקבלת שבת בחדר אוכל ולאחר מכן בארוחות שישי אצלנו, אך תמיד התעניינת בשלומנו ושהארוחות עברו אלינו לא ויתרת וכל שישי היית מגיעה מצוידת בממתקים, שקית לי, שקית לנועה וגם איזה שוקולד להורים.

גם שהתבגרנו, אפילו בצבא שהייתי עובר סתם רק לשאול מה שלומך, היית בחיוך שולחת אותי למגירת ההפתעות בחדר ואני כמו ילד קטן ניגש ושולף איזה חתיכת וופל או חתיכת מרציפן.

זה, אני חושב, התכונה שהכי אפיינה אותך, באיזשהו מקום נהנית להרגיש ילדה, היה לך קל לתקשר עם הנכדים, וכל נין שהגיח לחלל העולם, רק הגדיל את שמחת החיים שלך.

יכולתי תמיד לראות איך אירועים משפחתיים משמחים אותך, את האושר והגאווה בעיניים על השבט הפרטי שלך.

כל מי שדיבר איתי עליך אי-פעם רק אמר עליך דברים טובים, גם מבוגרים ולא פחות מכך גם ילדים.

נפטרת בשבת, וממה שהבנתי זה סימן שהיית צדיקה, וכך אני רוצה לזכור אותך, אישה טובה, עם חיוך ועיניים שמחות שרק אהבה אהבת אמת את המשפחה שלה.

נוחי על משכבך בשלום סבתא, מקווה שכבר פגשת למעלה את כל היקרים לך

אוהב

נכדך עופר.

אשה בת 18 עולה עם בעלה לארץ באופן בלתי לגאלי. על אניית המעפילים היא ילדה את בתם הבכורה. הבריטים מעלים אותן על גבי ה"פֶּטְרִיָה", אניית גירוש שפוצצה על-ידי ההגנה כדי לעצור את הפלגתה. רבים טבעו כתוצאה מכך, אך האישה, שלא ידעה לשחות לא אז וגם לא אחר כך, נאחזה בארגז שבו היתה התינוקת, וחייהן ניצלו. אירופה כבר עולה בלהבות.

שבע שנים רעות לאחר מכן מובאת לארץ על גבי הפֶּאֲנִים¹ ילדה בת 9, על-ידי המוסדות הציונים שאספו את הילדים היהודים אחרי השואה. הילדה ואחותה הגדולה ממנה נשלחות לדגניה, אך כעבור יום פורץ שם הקרב המפורסם, וניתנת פקודה לפנות את הנשים והילדים. הילדה ואחותה מופרדות, והילדה נשלחת לקיבוץ אחר, לקיבוץ מעין צבי.

התינוקת שהייתה בארגז, עכשיו ילדה בת 8, באה עם שאר ילדי הקיבוץ לראות את הילדים החדשים. כח כלשהו דוחף אותה אל אמא שלי, והיא לוקחת אותה ביד אל ההורים ומבקשת שאמא שלי תהיה "הילדה שלהם". כך הצטלבו חייה של אמא שלי, ילדה שהובאה מבית יתומים ברומניה אל בית ילדים בקיבוץ, עם חייה של גרדה, שברחה מהתופת אחרי הרגע האחרון והייתה ממקימי מעין צבי. אמא שלי, כנראה כמו ילדים יתומים רבים, חלמה להיות שייכת למשפחה, וביקשה רשות – וקיבלה – לקרוא לגרדה "אמא".

תאריך הנישואים של הורי הוא תאריך טביעתה של הפאטריה. אמא שלי התעקשה לשמור על קשר עם משפחתה המאמצת, למרות שבשנים הראשונות תחושתה היתה ש-גֶרְדָּה ו-וֹלֶפִי ראו בביקורינו אצלם ביקורי נימוסים. אבל עם השנים, ואחרי מותו של וולפי, הקשר העמיק והפך להדדי, וגרדה ראתה באמא שלי בת אהובה.

גרדה היתה מטפלת בבית ילדים, והיה לה כשרון ליצירת קשר בלתי אמצעי כמעט עם כל ילד. אמא שלי לפני מותה, ברגישותה הרבה, ביקשה להיפרד מגרדה. גרדה כבר היתה זקנה שגרה יותר בעבר מאשר בהווה, אבל כשהיא ראתה את אמא שלי היא הבינה באופן אינטואיטיבי שזו פגישתן האחרונה. אמא שלי התרגשה לקראת הפגישה הזו מאד. היא קיבלה את גרדה כשהיא ישובה על כורסה. גרדה, פטפטנית בדרך כלל, התיישבה ליד אמא שלי, ובמשך כל הביקור לא דיברה. רק אחזה בידה של אמא שלי וליטפה אותה בעדינות, ולא הסירה מאמא שלי את מבטה.

הבאנו את גרדה לבית העלמין אחרי ה-30 לאמא שלי. היא השתטחה על המצבה. זה היה שברון לב לראות את הכאב שלה, כאב של אם שכולה.

כשנה לאחר מכן גרדה נפלה ונחבלה, שברה את האגן ולא יכלה עוד לחזור הביתה. את ארבע שנותיה האחרונות בילתה ב"בית דורות" בעין שמר, שבו טופלה במסירות, רגישות וחמלה. הבוקר חדלה.

בת 96.5 היתה במותה.

לעולם אהיה אסירת תודה על כך שהסכימה לקבל את אמא שלי לתוך המשפחה, ונתנה לה הורים, אחות ואח, דודים ובני דודים. יהי זכרה ברוך.

התמונה מהחתונה שלי. סבתא גרדה במרכז, לידה אמא שלי ז"ל ואבא שלי יב"א וטובים. כך אזכור אותה.

¹ ה"פֶּאֲנִים" = שתי אניות מעפילים פאן-יורק שהוסבה לשם "קיבוץ-גלויות" ופאן-קרשנט שהוסבה לשם "עצמאות"

אילנה
תמונה מארכיון